

Posudek vedoucího diplomové práce

Název diplomové práce: **Environmentální aspekty čtenářství a čtenářský self-koncept**

Autorka diplomové práce: **Bc. Kristýna Rusnáková**

Vedoucí diplomové práce: PhDr. Pavla Presslerová, Ph.D.

Oponentka diplomové práce: doc. A. Kucharská, Ph.D.

Předložená diplomová práce představuje exkurz do širší sféry čtenářské gramotnosti, resp. faktorů, které mají na její rozvoj významný vliv. Autorka se zabývá zejména rodičovským jednáním a očekáváním ve vztahu ke čtenářství svého dítěte, ale také introspektivním pohledem, sebehodnocením dětského čtenáře. Tyto environmentální a osobnostní faktory jsou konfrontovány s objektivním výkonem dítěte v oblasti porozumění čtenému. Z hlediska volby tématu, ale i formy jeho zpracování se jedná o téma vysoce aktuální, s očekávaným výrazným autorským přínosem, zkoumaný problém dosud nebyl hlouběji zkoumán. Studentka analyzuje data získaná v rámci výzkumné studie pracovníků katedry psychologie „*Porozumění čtenému - typický vývoj a jeho rizika*“, která byla podpořena Grantovou agenturou ČR. Sama se aktivně podílela po celou dobu projektu (2013-2015) na sběru dat. Výsledky této diplomové práce mohou oslovit nejen poradenské a školní psychology, ale rovněž pedagogy na základních školách a v neposlední řadě i rodičovskou veřejnost.

Teoretický rámec diplomové práce je zdařile vymezen, autorka jasně formuluje hlavní teze a pojetí problematiky. Přehledovou část tvoří tři velké kapitoly (dětské čtenářství, faktory formující rozvoj čtenářství a sebepojetí ve vztahu ke čtenářství). Teoretická část působí uceleně, čtenář je posloupně seznámen s relevantními tématy, terminologickým zázemím i dokládajícími empirickými studiemi. Jednotlivé pasáže na sebe plynule navazují, volba subtémat odpovídá cílům práce, komunikace s empirickou částí je zde evidentní, nezaznamenala jsem žádná nadbytečná či rušivá témata. Jako nejzdařilejší vnímám kapitolu o sebepojetí ve vztahu ke čtenářství, kde autorka mimo jiné reflektuje termín čtenářský self-koncept. Studentka prokázala, že se v tématu orientuje kvalitně, bibliografické zdroje jsou poměrně rozsáhlé, s významným podílem zahraniční literatury. Komparativní charakter je zachován, studentka hledá společné a odlišné pojetí jednotlivých autorů, diskutuje s jednotlivými koncepcemi, uvítala bych, kdyby se více pouštěla do kritické díkce.

Vzhledem ke specifickým metodologického designu (zpracování dílčích dat z velkého datového korpusu) jsou podrobně přestaveny i metody sběru dat, resp. konkrétní výzkumné nástroje. Autorka si stanovila za cíl porovnat dvě skupiny dětských čtenářů (v oblasti porozumění čtenému) z hlediska environmentálních a osobnostních faktorů. Jednalo se o žáky 4. ročníků, první skupinu tvořili ti žáci, kteří ve 3 různých testech porozumění čtenému patřili stabilně svými výkony do horního kvartilu výkonů souboru a druhou skupinu naopak tvořili ti žáci, jejichž výkony patřily stabilně k těm nejslabším. Tento postup identifikoval 7 nejsilnějších a 6 nejslabších čtenářů ze vzorku 127 respondentů. Počet respondentů umožnil koncipovat výzkumný design jako kombinovaný - kvalitativně-quantitativní. Akcent byl dán na kvalitativní analýzu dat z dotazníků pro rodiče a dotazníku sebehodnocení čtení. (Data z dotazníků pro učitele nakonec byla pro nesnadné spárování (učitel-žák) a také nižší návratnost nakonec vynechána). To umožnilo hlouběji se zabývat rodinnými a sebehodnotícími korelátami u silných a slabých čtenářů (z hlediska porozumění čtenému) a diskutovat explicitní výkony v testech porozumění čtenému s optikou rodičů i čtenářského self-konceptu. Zde se ukazují silná místa zvoleného postupu. Možné diskrepance mezi objektivním výkonem, pohledem rodičů i samotného dětského čtenáře přinášejí mnohé inspirace, kam směřovat poradenské i edukativní intervence v oblasti rozvoje porozumění čtenému. Interpretace nálezů je vedena přesvědčivě, na výzkumné otázky je odpovězeno poctivě, s oporou v analyzovaných datech.

Z formálního hlediska práce obsahuje všechny povinné části, je dodržen požadovaný rozsah. Jazykově se jedná o vyspělý text, bez gramatických a stylistických chyb. Citační norma je v pořádku.

Diplomovou práci Kristýny Rusnákové doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 1. 9. 2017

PhDr. Pavla Presslerová, Ph.D.